

1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΟΜΒΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 65 ΕΤΩΝ ΤΟ 25% ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Μέσο: . . . . . KONTA NEWS

Ημ. Έκδοσης: . . .03/07/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/07/2019

Σελίδα: 5

Δημογραφική “βόμβα”: Άνω των 65 ετών το 25% των Ελλήνων!

Η ΕΛΛΑΔΑ είναι πλέον γερασμένη καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ εγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951). Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών). Πρόκειται για στοιχεία έρευνας του Βύρωνα Κοτζιάμη, καθηγητή Δημογραφίας και Δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που δημοσιεύθηκαν στο 35ο τεύχος των «Δημογραφικών Νέων» με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις» που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ.

Έχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στην δημοσίευση αυτή, μια υπερ-συγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς

σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον υπαίθριο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσα επόμενες δεκαετίες.

Ειδικά αναφορά ο κ. Κοτζιάμης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς: «Η μείωση της γαμπλιότητας και της γεννησιμότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανάδειξη νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα συμβίωσης) συρρικνώσαν όχι μόνον τον αριθμό των πολυμελών και των διευρυσμένων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες

και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%. Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνο οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)». Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί).

Δημογραφικό: Γερνάει η Ελλάδα με γοργούς ρυθμούς

Το 22% των Ελλήνων είναι άνω των 65 ετών

Η Ελλάδα είναι πλέον γερασμένη καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ εγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951). Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών).

Πρόκειται για στοιχεία έρευνας του Βύρωνα Κοτζαμάνη, καθηγητή Δημογραφίας και Δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που δημοσιεύθηκαν στο 35ο τεύχος των «Δημογραφικών Νέων» με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις» που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ. Έχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στην δημοσίευση αυτή, μια υπερ-συγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ένισχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσα επόμενες δεκαετίες.

Ειδική αναφορά ο κ. Κοτζαμάνης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς:

«Η μείωση της γαμηλιότητας και της γεννητικότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανάδειξη νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα συμβίωσης) συρρίκνωσαν όχι μόνον τον αριθμό των πολυμελών και των

διευρυμένων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%. Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνο οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί). Τέλος τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν ένα πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις. Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζαμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτόν του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ' επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της όποιας δημογραφικής πολιτικής.

ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΤΣΙΒΟΥΓΑΗ

Σχεδόν 2 στους 10 κατοίκους της Ελλάδας είναι άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών κι έχουν φθάσει να είναι περίπου ένα εκατομμύριο περισσότεροι από τα βρέφη και παιδιά 0 έως 14 ετών! Οι γυναίκες αρχίζουν να σκέφτονται τη μητρότητα μετά την ηλικία των 30 ετών, τα άτεκνα ζευγάρια χωρίς παιδιά διαρκώς αυξάνονται και οι πολύτεκνες οικογένειες είναι δυσούμενες εκτός από τις οικογένειες μεταναστών, που οι περισσότερες όμως είναι περαστικές από την Ελλάδα.

Αποκαλυπτικά για τη γήρανση του πληθυσμού της χώρας μας σε συνδυασμό με την υπογεννητικότητα είναι τα στοιχεία της έρευνας του Βύρωνα Κοτζαμάνη, καθηγητή Δημογραφίας και δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Με αφορμή τη σχετική δημοσίευση στο 35ο τεύχος των «Δημογραφικών Νέων» με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις» που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ έρχονται πάλι στο φως της δημοσιότητας πικρές αλήθειες για την κατάσταση που βιώνουν οι Έλληνες στα χρόνια της κρίσης, βάζοντας φρένο στα σχέδια χιλιάδων νέων για οικογένεια.

Το 2016 το μέσο εισόδημα επέστρεψε στα επίπεδα του 2003, οι άνεργοι αγγίζουν το 1,2 εκατ. και τα άτομα που υπόκεινται στον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού φθάνουν στο 40%, όταν το 2008 ήταν 28%. Στην ίδια έρευνα γίνεται αναφορά και σε στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, που δίνουν την απάντηση σε μεγάλο μέρος του

δημογραφικού προβλήματος, το οποίο δεν είναι αποκλειστικά ελληνικό, ούτε καινούργιο. Εντούτοις επιδεινώνεται δραματικά από τις συνθήκες φτώχειας στις οποίες έχει οδηγηθεί μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

«Το 2015 σχεδόν το 1/4 του πληθυσμού ζει σε συνθήκες στέρησης βασικών αγαθών και υπηρεσιών, το 1/3 των νοικοκυριών δεν μπορεί πλέον να διασφαλίσει ικανοποιητική θέρμανση στην κατοικία του και περισσότερο από 50% δεν δύναται να αντιμετωπίσει έκτακτες οικονομικές δαπάνες, ενώ περίπου τα μισά νοικοκυριά έχουν καθυστέρηση στην πληρωμή των δόσεων πιστωτικών καρτών, το 40% στην πληρωμή των πάγιων λογαριασμών και το ένα στα δύο στην πληρωμή του ενοικίου της κατοικίας του ή της δόσης του στεγαστικού δανείου» αναφέρεται μεταξύ άλλων στην πολυεπίδη έρευνα του κ. Κοτζαμάνη.

Υπενθυμίζεται επίσης ότι το ΑΕΠ, από 238 δισ. το 2009, συρρικνώθηκε σε 176 δισ. το 2015 και αντίστοιχα τα χρέη των ιδιωτών προς το Δημόσιο από 35 δισ. ανήλθαν σε 88 δισ., οι καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από 237,5 δισ. μειώθηκαν σε 123,4 δισ., το συνολικό ποσοστό ανεργίας από 9,6% ανήλθε στο 24,9% (485.000 άνεργοι το 2009, 2 εκατομμύρια το 2015), το ποσοστό των ατόμων με υλικές στερήσεις αυξήθηκε από 23% στο 40%, και η παιδική φτώχεια από 23,7% στο 26,6%.

ΑΛΛΑΓΕΣ

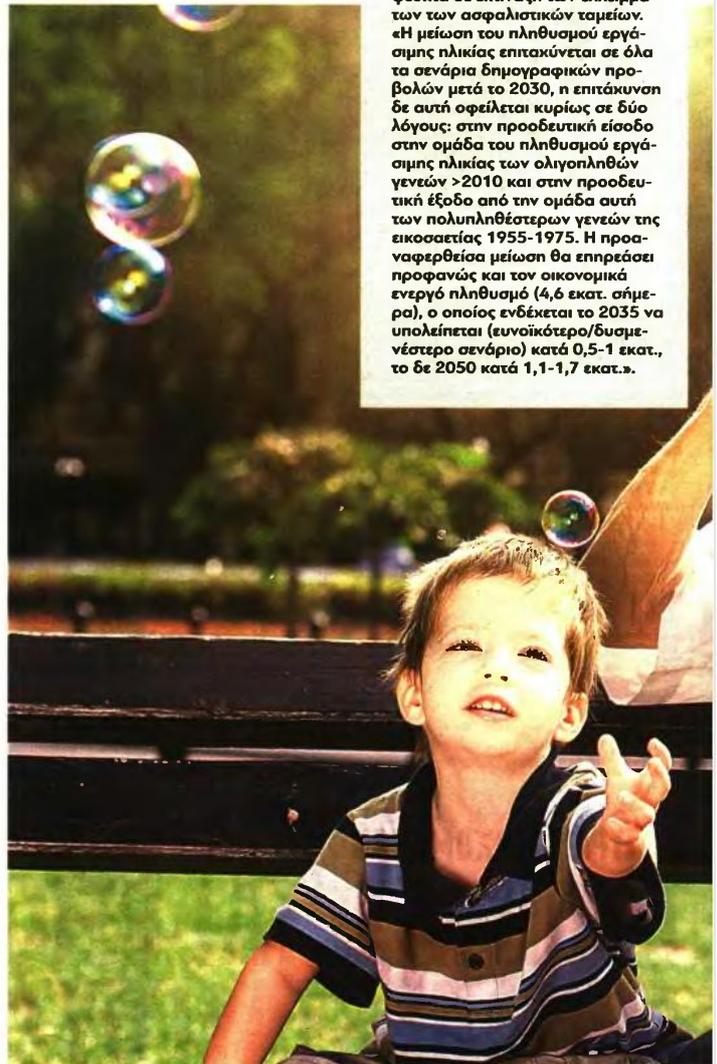
Ειδική αναφορά κάνει ο κ. Κοτζαμάνης στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά, καθώς: «Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό

όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνο, οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μία συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Εχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στη δημοσίευση αυτή, μια υπερουγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας, καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης,

ΜΕΙΩΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΜΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ: BOMBA ΣΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σενάρια των δημογραφικών προβολών και η συνεχιζόμενη γήρανσή του, επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης, αναμένεται να επηρεάσουν και τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας, ο οποίος θα φθίνει συνεχώς. Η εξέλιξη αυτή θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε εκτίναξη των ελλειμμάτων των ασφαλιστικών ταμείων. «Η μείωση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας επιτακύνεται σε όλα τα σενάρια δημογραφικών προβολών μετά το 2030, η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δύο λόγους: στην προοδευτική εισοδο στην ομάδα του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας των ολιγοπληθών γενεών >2010 και στην προοδευτική έξοδο από την ομάδα αυτή των πολυπληθέστερων γενεών της εικοσαετίας 1955-1975. Η προαναφερθείσα μείωση θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (4,6 εκατ. σήμερα), ο οποίος ενδέχεται το 2035 να υπολείπεται (ευνοϊκότερο/δυσμενέστερο σενάριο) κατά 0,5-1 εκατ., το δε 2050 κατά 1,1-1,7 εκατ.».

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΓΕΡΝΑΕΙ, ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΡΡΕΕΙ...

Πάνω από το 20% των κατοίκων της χώρας είναι άνω των 65 ετών και ξεπερνούν κατά ένα εκατομμύριο τα παιδιά έως 14 ετών

3. Η ΕΛΛΑΔΑ ΓΕΡΝΑΕΙ ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΡΡΕΕΙ

Μέσο: . . . . . ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .03/07/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/07/2019

Σελίδα: 19

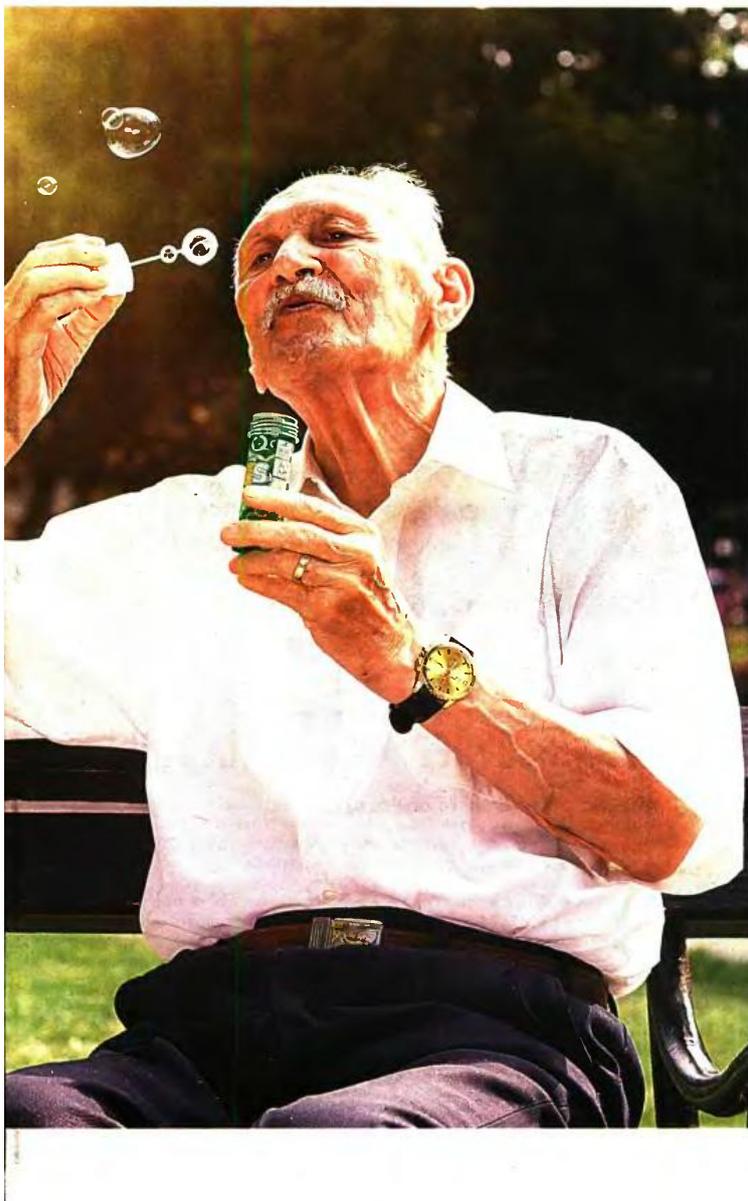
Κοιν

ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσα επόμενες δεκαετίες.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Συμπερασματικά, τονίζει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο κ. Κοτζαμάνης, «οι επιπτώσεις των αλλαγών που έχουν ήδη γίνει -αλλά και αυτών που αναμένονται- είναι πολλαπλές και έχουν αρχίσει ήδη να μας προβληματίζουν. Αρχίζουμε, έστω και καθυστερημένα, να καταλαβαίνουμε ότι η δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας,

παράγοντα που δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια να υποτιμούμε. Το "δημογραφικό" είναι σήμερα μία από τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και οι έχοντες την ευθύνη σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σε πλήθος πεδίων σε εθνικό και περιφερειακό-τοπικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να παραμένουν θεατές των δημογραφικών μας εξελίξεων και να μην έχουν σαφή εικόνα για τις επερχόμενες αλλαγές και για τις επιπτώσεις τους. Εξ ου και η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτεί -εκτός των άλλων- και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας, καθώς, αν η γνώση αναδεικνύει προβλήματα, η άγνοια δεν μπορεί να τα λύσει».

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΟΙ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΙ ΑΝΩ ΤΩΝ 65 ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Κακά δημογραφικά μαντάτα για την Ελλάδα

Σοκ προκαλούν τα στοιχεία που προκύπτουν από το δημογραφικό, καθώς το 22% των Ελλήνων, ποσοστό μεγαλύτερο από τον αριθμό των παιδιών, είναι άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών. Το δημογραφικό είναι ένα ζήτημα που αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τη χώρα μας και οι απειλές αυξάνονται χρόνο με το χρόνο.

Η Ελλάδα είναι πλέον γερασμένη καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ εγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951). Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών).

Πρόκειται για στοιχεία έρευνας του Βύρωνα Κοτζαμάνη, καθηγητή Δημογραφίας και Δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που δημοσιεύθηκαν στο 35ο τεύχος των "Δημογραφικών Νέων" με τίτλο "Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις" που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ. Έχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στην δημοσίευση αυτή, μια υπερ-συγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσα επόμενες δεκαετίες.

Ειδική αναφορά ο κ. Κοτζαμάνης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς:

"Η μείωση της γαμηλιότητας και της γεννητικότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανόδευση νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα μενων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%.

Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνοι οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)".

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελού-

νται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί).

Τέλος τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν ένα πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις.

Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζαμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτών του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ'επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της οποιασ δημογραφικής πολιτικής.

Όσον αφορά το μέλλον, ο καθ. της Δημογραφίας και Δ/ντής του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Παν. Θεσσαλίας αναφέρει ότι:

Το 2035 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό αναμένεται να κυμανθεί γύρω από το 27,5% για τους πρώτους και το 4,3% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0-14 και 0-18 ετών) αντίστοιχα θα κυμανθούν από 11,0% έως 12,4% και από 15,8% έως 14,2%.

Το 2050 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό (22% και 3,5% το 2019) αναμένεται να κυμανθεί από 33,1% έως 30,3% για τους πρώτους και 6,5%-4,9% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0-14 ετών και 0-18 ετών) από 14,8% έως 12,0% για τους πρώτους και από 19% έως 15,4% για την δεύτερη ομάδα αντίστοιχα.

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σεναρια των δημογραφικών προβολών και η συνεχιζόμενη γήρανσή του, επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης, αναμένεται να επηρεάσουν και τον πληθυσμό εργασιμής ηλικίας ο οποίος θα φθίνει συνεχώς, για να αναφέρει ότι "το 2035 το ποσοστό των 15-64 στο συνολικό

πληθυσμό (65% το 2015) θα μειωθεί στο 60% έως 61% το 2035 και θα κυμανθεί γύρω από το 55% το 2050.

Η μείωση του πληθυσμού εργασιμής ηλικίας επιταχύνεται σε όλα τα σεναρια δημογραφικών προβολών μετά το 2030, η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους: στην προσδευτική εισοδηματική ομάδα του πληθυσμού εργασιμής ηλικίας των ολιγοπληθών γενιών >2010 και στην προσδευτική έξοδο από την ομάδα αυτή των πολυπληθέστερων γενιών της εικοσαετίας 1955-1975. Η προαναφερθείσα μείωση θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (4,6 εκατ. σήμερα), ο οποίος ενδέχεται το 2035 να υπολείπεται, (ευνοϊκότερο/δυσμενέστερο σενάριο) κατά 0,5-1 εκατ., το δε 2050 κατά 1,1-1,7 εκατ."

Συμπερασματικά, τονίζει ο κ. Κοτζαμάνης "οι επιπτώσεις των αλλαγών που έχουν ήδη γίνει -αλλά και αυτών που αναμένονται-, είναι πολλαπλές, και έχουν αρχίσει ήδη να μας προβληματίζουν. Αρχίζουμε, έστω και καθυστερημένα, να καταλαβαίνουμε ότι η Δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας, παράγοντα που δεν έχουμε πείσει την πολιτεία να υποτιμούμε.

Το "δημογραφικό" είναι σήμερα μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και οι έχοντες την ευθύνη σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σε πλήθος πεδίων σε εθνικό και περιφερειακό-τοπικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να παραμένουν θεατές των δημογραφικών μας εξελίξεων και να μην έχουν σαφή εικόνα για τις επερχόμενες αλλαγές και για τις επιπτώσεις τους. Εξ ου και η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτείται -εκτός των άλλων- και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας καθώς, αν η γνώση αναδεικνύει προβλήματα, η αγνοία δεν μπορεί να τα λύσει".

5. ΝΕΟ ΚΑΜΠΑΝΑΚΙ ΓΙΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: . . . . . ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .02/07/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/07/2019

Σελίδα: 12

» ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Νέο καμπανάκι για δημογραφικό

Για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0 - 14 ετών υπολείπεται του αντίστοιχου των 65 και άνω

Νέο καμπανάκι για το δημογραφικό τοπίο στην Ελλάδα, που έχει αλλάξει άρδην και αναμένεται έως το 2050 να μεταβληθεί ακόμη περισσότερο με μικρότερο και πιο γηρασμένο πληθυσμό, έρχεται να χτυπήσει με αφορμή τη νέα έρευνά του του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, που ζητά τις επίσημες θέσεις των πολιτικών φορέων για το θέμα ενόψει μάλιστα και των εθνικών εκλογών.

Σύμφωνα με τον διευθυντή του εργαστηρίου Βύρωνά Κοτζαμάνη, η Ελλάδα στα τέλη της δεκαετίας του 2010 δημογραφικά διαφέρει σημαντικά από αυτήν της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου. «Είμαστε περισσότερο απ' ό,τι το 1950, αλλά ταυτόχρονα ζούμε πολύ περισσότερα χρόνια, είμαστε πιο γηρασμένοι, κάνομε λιγότερα παιδιά και λιγότερους γάμους, χωρίζουμε πιο εύκολα, η δομή των νοικοκυριών και των οικογενειών μας έχει αλλάξει ριζικά, είμαστε εξαιρετικά άνισα κατανομημένοι στον χώρο και ταυτόχρονα ο πληθυσμός μας από σχετικά «εθνικά ομοιογενής» συμπεριλαμβάνει σήμερα 900.000 περίπου αλλοδαπούς, που ζουν μόνιμα στη χώρα μας», επισημαίνει και προσθέτει ότι οι δημογραφικές εξελίξεις τις άμεσες επόμενες δεκαετίες θα οδηγήσουν σε μια επιτάχυνση της γήρανσης και σε μια μείωση, μικρότερη ή μεγαλύτερη, του πληθυσμού μας.

«Οι επιπτώσεις τόσο των προαναφερθεισών αλλαγών, όσο και αυτών που αναμένονται είναι πολλαπλές και έχουν αρχίσει ήδη να μας προβληματίζουν. Αρχίζουμε, έστω και καθυστερημένα, να καταλαβαίνουμε ότι η δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας, παράγοντα που δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια να υποτιμούμε, καθώς το δημογραφικό είναι σήμερα μια από τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε», τονίζει ο κ. Κοτζαμάνης υπογραμμίζοντας την αναγκαιότητα διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτεί εκτός των άλλων και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας και παιδείας.

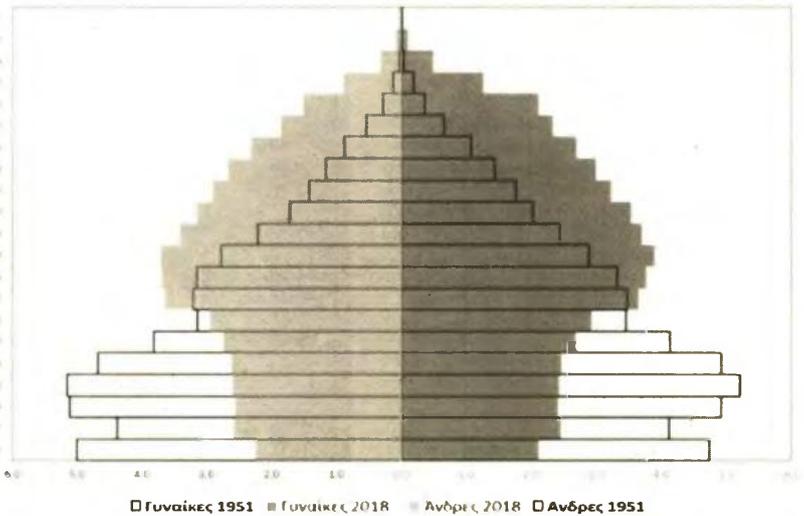
Το 2018 οι μισές γεννήσεις έναντι του '50

Ειδικότερα, οι μεταβολές που συντελέστηκαν ανάμεσα 1951 και 2018 είχαν ως αποτέλεσμα τη γήρανση του συνολικού πληθυσμού, που αποτυπώνεται στη δημογραφική πυραμίδα. Η μέση ηλικία αυξήθηκε κατά 14 έτη και η μέση εργάσιμη ηλικία αυξήθηκε από τα 35 στα 41,5 έτη. Την ίδια περίοδο ο πληθυσμός έχει αστικοποιηθεί ταχύτατα, καθώς σχεδόν το 75% κατοικεί πλέον σε αστικές περιοχές (έναντι του 38% το 1951), έχει αυξηθεί κατά περίπου 15 έτη η μέση προσδοκώμενη ζωή στη γέννηση (γήρανση εκ των άνω), έχουν περιοριστεί οι γεννήσεις με αποτέλεσμα οι γεννήσεις το 2018 να είναι σχεδόν οι μισές από αυτές των αρχών της δεκαετίας του 1950 και έχει αυξηθεί σημαντικά αριθμός των θανάτων λόγω της γήρανσης του πληθυσμού μας (οι θάνατοι το 2018 είναι 2,2 περισσότεροι από αυτούς που καταγράφονται στις αρχές της δεκαετίας του 1950).

«Το φυσικό ισοζύγιο από θετικότητα στις αρχές της δεκαετίας του 1950 (+95.000) έχει αλλάξει πλέον πρόσημο την τελευταία δεκαετία και έχει γίνει αρνητικό (-38.000 το 2018). Ταυτόχρονα ο πληθυσμός μας από σχετικά «εθνικά ομοιογενής» μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο (οι μη έχοντες την ελληνική υπηκοότητα το 1951 ήταν λίγες δεκάδες χιλιάδες) συμπεριλαμβάνει σήμερα περίπου 900.000 αλλοδαπούς, η πέρσια πλειονότητα των οποίων προέρχεται από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες και τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές του πλανήτη μας», αναφέρει στην έκθεσή του ο κ. Κοτζαμάνης.

Περισσότεροι οι άνω των 65 σε σχέση με τους 14 και κάτω

Οι προαναφερθείσες αλλαγές, σύμφωνα με την έρευνα του ερ-

Οι πληθυσμιακές πυραμίδες της Ελλάδας το 1951 και το 2018

γαστηρίου, άλλαξαν ριζικά το δημογραφικό τοπίο στην Ελλάδα. Είναι, η χώρα μας είναι σχετικά γηρασμένη, καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον μεγαλύτεροι των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ ανήκει το 3,5% (0,04% το 1951, 3,3% σήμερα). Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0 - 14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0 - 14 ετών).

Άλλαξε η δομή των νοικοκυριών

Οι αλλαγές που συντελέστηκαν έχουν επηρεάσει και τη δομή των νοικοκυριών και μάλιστα ριζικά. Παράτηρήται μείωση των γάμων, των γεννήσεων, αύξηση των γεννήσεων εκτός γάμου. «Εξαφανίσθηκαν σχεδόν οι διευρυμένες οικογένειες, οι πολύτεκνες οικογένειες και προφανώς και τα πολυμελή νοικοκυριά, καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις. Από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτέλουν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%. Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, αλλά το ποσοστό των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά και οι συμβιώσεις με σύμφωνο ζευγάρωμα τις 4.000 αποτελώντας σχεδόν το 10% των πρώτων γάμων που τελούνται ετησίως στη χώρα μας, ενώ το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί αυξάνεται συνεχώς. Αυξάνεται παράλληλα ο αριθμός των μονογονεϊκών οικογενειών (που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες), ως αποτέλεσμα της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 αγγίζει πλέον το 10% ως και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων. Αυξάνεται τέλος και η μέση ηλικία όσων γυναικών έχουν αποκτήσει ένα πρώτο παιδί (>31 έτη το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών τη δεκαετία του 1950) και προφανώς άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας, καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν το 50% σχεδόν των γεννήσεων προερχόταν από μητέρες μικρότερες των 30 ετών, το 2018 το αντίστοιχο

ποσοστό ανέρχεται στο 1/3», καταγράφει ο κ. Κοτζαμάνης, ο οποίος εντοπίζει ότι η τρέχουσα οικονομική κρίση αφενός μεν ενίσχυσε τις προϋπάρχουσες τάσεις της αναπαραγωγής, αφετέρου δε καθιστά δυσκολότερη την αναστροφή τους.

Διαρκής μείωση πληθυσμού

Το μέλλον δεν είναι ευαίσινο. Τα κύρια ευρήματα των προβολών που διεξήγαγε πρόσφατα το εργαστήριο για τη χώρα δείχνουν συνεχή μείωση του πληθυσμού την επόμενη 35ετία.

Ειδικότερα, τα φυσικά ισοζύγια (γεννήσεις - θάνατοι) σε όλα τα σενάρια και σε όλες σχεδόν τις πενταετίες αναμένεται να είναι, αν και με μεγάλες διακυμάνσεις, αρνητικά, ενώ η φαινόμενη μετανάστευση (είσοδοι - έξοδοι) ανά πενταετίες περιόδους σε τέσσερα από τα έξι σενάρια είναι θετική (αν και με σημαντικές διακυμάνσεις) ενώ σε δύο είναι αρνητική.

Εκτός όμως από τις διαφορές σε απόλυτα μεγέθη του συνολικού πληθυσμού ανά σενάριο, σημαντικές αλλαγές αναμένονται και στην ηλικιακή του δομή, καθώς η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σενάρια και η συνεχιζόμενη γήρανσή του προφανώς αναμένεται να έχουν άμεση επίπτωση και στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας, ο οποίος φθίνει συνεχώς. «Ειδικότερα, το 2035 το ποσοστό των 15 - 64 στον συνολικό πληθυσμό (65% το 2015) θα κυμανθεί από 60% έως 61%, στο τέλος της προβολικής περιόδου (2050) από 54% έως 56,5%. Η μείωση επιταχύνεται σε όλα τα σενάρια μετά το 2030, η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους, στην προοδευτική είσοδο στην ομάδα του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας των ολιγοπληθών γενεών >2010 και στην προοδευτική έξοδο από την ομάδα αυτή των πολυπληθέστερων γενεών των ετών 1955 - 1975. Η μείωση θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικό ενεργό πληθυσμό (4,7 εκατ. το 2015), ο οποίος ενδέχεται το 2035 να υπολείπεται αυτού του 2015 κατά 0,5 - 1 εκατ., το δε 2050 κατά 1,1 - 1,7 εκατ.», επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης τονίζοντας ότι η ανόρθωση της δημογραφίας απαιτεί προφανώς μέτρα και παρεμβάσεις στα πλαίσια μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής.

ΕΛΕΝΗ ΧΑΝΟΥ

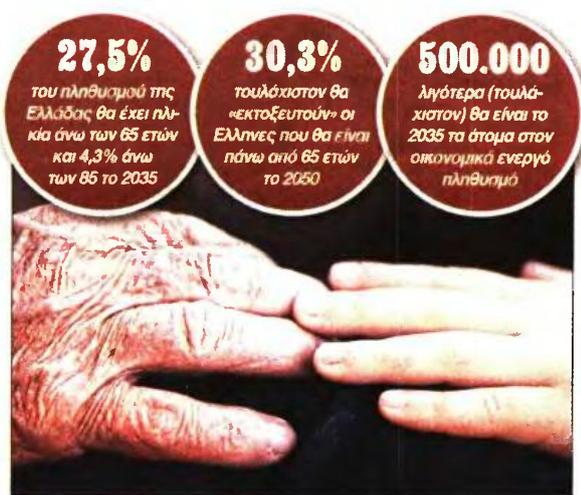
Απόλυτος «εφιάλτης» το δημογραφικό

Αντιμέτωπη με το εκρηκτικό πρόβλημα του δημογραφικού, που απειλεί πλέον ανοικτά τις επόμενες γενιές, βρίσκεται η χώρα μας, σύμφωνα με έρευνα του καθηγητή Δημογραφίας και διευθυντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Βύρωνος Κοτζαμάνη.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις», πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία της χώρας ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το 2018 οι πολίτες ηλικίας 65 ετών και άνω ήταν κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα ηλικίας 0-14 ετών.

Το μέλλον προβλέπεται αρκετά δυσόινο, καθώς, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του καθηγη-

■ Το 2018 οι Έλληνες πολίτες ηλικίας άνω των 65 ετών ήταν περισσότεροι κατά 800.000 από τα άτομα ηλικίας 0-14 ετών

τή, το 2035 το 27,5% στο σύνολο του πληθυσμού θα είναι άνω των 65 ετών και το 4,3% θα υπερβαίνει τα 85 έτη, ενώ τα ποσοστά των νέων 0-14 και 0-18 ετών θα κυμανθούν, αντίστοιχα, από 11,0% έως 12,4% και από 15,8% έως 14,2%.

Το 2050 το ποσοστό των Ελλήνων πολιτών ηλικίας άνω των 65 ετών και άνω των 85 ετών αναμένεται να κυμανθεί από 33,1% έως 30,3% για τους πρώτους και 6,5%-4,9% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0-14 ετών και 0-18 ετών) από 14,8% έως 12,0% για τους πρώτους και από 19% έως 15,4% για τη δεύτερη ομάδα αντίστοιχα.

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού, επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης, αναμένεται να επηρεάσει και τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας, ο οποίος θα φθίνει διαρκώς. Έτσι, οι πολίτες

ηλικίας 15-64 ετών από το 65% του συνολικού πληθυσμού που αποτελούσαν το 2015 αναμένεται να μειωθούν το 2035 στο 60 έως 61%.

Η μείωση αυτή θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, ο οποίος σήμερα αγγίζει τα 4.600.000 και το 2035 αναμένεται να υπολείπεται κατά 500.000-1.000.000 και το 2050 κατά 1.100.000-1.700.000.

Δυσοίονες προβλέψεις και για το άμεσο μέλλον

Συμπερασματικά, ο κ. Κοτζαμάνης τονίζει ότι η δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας, τον οποίο δεν έχουμε την πολυτέλεια να υποτιμούμε. «Εξ ου και η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτεί -εκτός των άλλων- και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας, καθώς, αν η γνώση αναδεικνύει προβλήματα, η άγνοια δεν μπορεί να τα λύσει».

7. ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΗΣ...

Μέσο: . . . . . ΗΧΩ ΤΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΩΝ

Ημ. Έκδοσης: . . .03/07/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/07/2019

Σελίδα: 1

Ποιος θα ενδιαφερθεί για την δημογραφική κατάρρευση της χώρας μας;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ ΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Το Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας έδωσε χθες στη δημοσιότητα τα σημερινά στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα του δημογραφικού προβλήματος της χώρας μας. Και αξίζει κανείς να τα μελετήσει, γιατί έτσι θα πεισθεί ότι η Ελλάδα βρίσκεται προ ενός σοβαρότατου κινδύνου. Σε λίγα χρόνια, εάν δεν ληφθούν πραγματικά μέτρα στήριξης της ελληνικής οικογένειας, η χώρα θα βρεθεί προ σοβαρότατων κινδύνων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία υπάρχει υπερσυγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσες επόμενες δεκαετίες. Ειδική αναφορά ο κ. Κοτζιάμάνης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς:

«Η μείωση της γαμλιότητας και της γεννητικότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανάδειξη νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα συμβίωσης) συρρίκνωσαν όχι μόνον τον αριθμό των πολυμελών και των διευρυμένων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25%

του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%. Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνο οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα

αποκτήσουν ένα παιδί).

Τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις. Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζιάμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτών του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ' επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της όποιας δημογραφικής πολιτικής.

Όσον αφορά το μέλλον, ο καθ. της Δημογραφίας και Δ/ντής του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Παν. Θεσσαλίας αναφέρει ότι:

- Το 2035 το ποσοστό των > 65 ετών και τα >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό αναμένεται να κυμανθεί γύρω από το 27,5% για τους πρώτους και το 4,3% για τους δεύτερους ενώ τα ποσοστά των νέων (0- 14 και 0-1 ετών) αντίστοιχα θα κυμανθούν από 11,09 έως 12,4% και από 15,8% έως 14,2%.

- Το 2050 το ποσοστό των > 65 ετών και τα >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό (229 και 3,5% το 2019) αναμένεται να κυμανθεί από 33,1% έως 30,3% για τους πρώτους και 6,5%-4,9% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0- 14 ετών και 0-18 ετών) από 14,8% έως 12,0% για τους πρώτους και από 19% έως 15,4% για την δεύτερη ομάδα αντίστοιχα.

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σενάρια των δημογραφικών προβολών και η συνεχιζόμενη γήρανσή του, επισημαίνει ο κ. Κοτζιάμάνης, αναμένεται να επηρεάσουν και τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας ο οποίος θα φθίνει συνεχώς, για να αναφέρει ότι «το 2035 το ποσοστό των 15-64 στο συνολικό πληθυσμό (65% το 2015) θα μειωθεί στο 60% έως 61% το 2035 και θα κυμανθεί γύρω από το 55% το 2050. Η μείωση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας επιταχύνεται σε όλα τα σενάρια δημογραφικών προβολών μετά το 2030, η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους: στην προοδευτική είσοδο στην ομάδα του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας των ολιγοπληθών γενεών >2010 και στην προοδευτική έξοδο από την ομάδα αυτή των υπερπληθέστερων γενεών της εικοσαετίας 1955 -1975.

8. ΣΟΚ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟ 22 ΕΙΝΑΙ ΑΝΩ ΤΩΝ 65 ΕΤΩΝ

Μέσο: . . . . . ΘΡΙΑΣΙΟ

Ημ. Έκδοσης: . . .03/07/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .03/07/2019

Σελίδα: 11

Σοκ για το δημογραφικό: Το 22% είναι άνω των 65 ετών!

Αποκαλυπτική έρευνα του Παν/μίου Θεσσαλίας.

Γήρανση του πληθυσμού στην Ελλάδα και τα συνακόλουθα δημογραφικά ζητήματα επισημαίνει έρευνα του καθηγητή Βύρωνα Κοτζαμάνη.

Η Ελλάδα είναι πλέον γερασμένη καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ εγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951). Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών).

Πρόκειται για στοιχεία έρευνας του Βύρωνα Κοτζαμάνη, καθηγητή Δημογραφίας και Δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που δημοσιεύθηκαν στο 35ο τεύχος των «Δημογραφικών Νέων» με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις» που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ. Έχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στην δημοσίευση αυτή, μια υπερ-συγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσες επόμενες δεκαετίες.

Ειδική αναφορά ο κ. Κοτζαμάνης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς:

«Η μείωση της γαμηλιότητας και της γεννητικότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανάδειξη νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα συμβίωσης) συρρίκνωσαν όχι μόνον τον αριθμό των πολυμελών και των διευρυσμένων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντιστοίχα το 10% και 8%. Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνοι οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί). Τέλος τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν ένα πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα αλλάζει ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις. Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζαμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτών του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ'επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της όποιου δημογραφικής πολιτικής.

Η Ελλάδα είναι πλέον γερασμένη καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ αγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951). Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών).

Γερασμένη η Ελλάδα με το 75% των κατοίκων στα αστικά κέντρα!

Πρόκειται για στοιχεία έρευνας του Βύρωνα Κοτζαμάνη, καθηγητή Δημογραφίας και Δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που δημοσιεύθηκαν στο 35ο τεύχος των «Δημογραφικών Νέων» με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις» που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ.

Έχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στη δημοσίευση αυτή, μια υπερ-συγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίηση τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσα επόμενες δεκαετίες.

Ειδικά αναφορά ο κ. Κοτζαμάνης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς:

«Η μείωση της γαμπλιότητας και της γεννητικότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανάδειξη νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα συμβίωσης) συρρίκνωσαν όχι μόνον τον αριθμό των πολυμελών και των διευρμένων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%. Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνο οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μο-

ΑΥΞΗΣΗ ΣΤΙΣ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΤΕΚΝΑ ΑΤΟΜΑ

νογενικών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί). Τέλος τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν ένα πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις.

Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζαμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτών του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ'επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της όποιας δημογραφικής πολιτικής.

Όσον αφορά το μέλλον, ο καθ. της Δημογραφία και Δ/ντής του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Παν. Θεσσαλίας αναφέρει ότι:

Το 2035 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό αναμένεται να κυμανθεί γύρω από το 27,5% για τους πρώτους και το 4,3% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0-14 και 0-18 ετών) αντίστοιχα θα κυ-

μανθούν από 11,0% έως 12,4% και από 15,8% έως 14,2%.

Το 2050 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό (22% και 3,5% το 2019) αναμένεται να κυμανθεί από 33,1% έως 30,3% για τους πρώτους και 6,5%-4,9% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0-14 ετών και 0-18 ετών) από 14,8% έως 12,0% για τους πρώτους και από 19% έως 15,4% για την δεύτερη ομάδα αντίστοιχα.

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σενάρια των δημογραφικών προβολών και η συνεχιζόμενη γήρανσή του, επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης, αναμένεται να επηρεάσουν και τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας ο οποίος θα φθίνει συνεχώς, για να αναφέρει ότι «το 2035 το ποσοστό των 15-64 στο συνολικό πληθυσμό (65% το 2015) θα μειωθεί στο 60% έως 61% το 2035 και θα κυμανθεί γύρω από το 55% 2050. Η μείωση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας επιταχύνεται σε όλα τα σενάρια δημογραφικών προβολών μετά το 2030, η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους: στην προοδευτική είσοδο στην ομάδα του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας των ολιγοπληθών γενεών >2010 και στην προοδευτικά έξοδο από την ομάδα αυτή των πολυπληθέστερων γενεών της εικοσαετίας 1955-1975. Η προαναφερθείσα μείωση θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (4,6 εκατ. σήμερα), ο οποίος ενδέχεται το 2035 να υπολείπεται, (ευνοϊκότερο/δυσμενέστερο σενάριο) κατά 0,5-1 εκατ., το δε 2050 κατά 1,1-1,7 εκατ.».

Συμπερασματικά, τονίζει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο κ. Κοτζαμάνης «οι επιπτώσεις των αλλαγών που έχουν ήδη γίνει -αλλά και αυτών που αναμένονται-, είναι πολλαπλές, και έχουν αρχίσει ήδη να μας προβληματίζουν. Αρχίζουμε, έστω και καθυστερημένα, να καταλαβαίνουμε ότι η Δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας, παράγοντα που δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια να υποτιμούμε. Το «δημογραφικό» είναι σήμερα μια από τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και οι έχοντες την ευθύνη σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σε πλήθος πεδίων σε εθνικό και περιφερειακό-τοπικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να παραμένουν θεατές των δημογραφικών μας εξελίξεων και να μην έχουν σαφή εικόνα για τις επερχόμενες αλλαγές και για τις επιπτώσεις τους. Εξ ου και η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτεί -εκτός των άλλων- και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας καθώς, αν η γνώση αναδεικνύει προβλήματα, η αγνοία δεν μπορεί να τα λύσει».

10. ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/07/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/07/2019

Σελίδα: 1

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Δουλειές και εκπαίδευση

Και όμως. Δουλειές υπάρχουν. Αυτό τουλάχιστον λέει η μεγαλύτερη εργοδοτική οργάνωση. Σύμφωνα με την έκθεση του ΣΕΒ, μία στις τρεις παραγωγικές επιχειρήσεις ψάχνει προσωπικό, αλλά δεν βρίσκει. Σε μια αγορά με τόσο υψηλή ανεργία, οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται να βρουν εργαζομένους με εξειδίκευση. Ο δείκτης αυτός υπογραμμίζει για μία ακόμη φορά όχι μόνο τη σημασία της εκπαίδευσης. Υπογραμμίζει κυρίως πόσο εκτός πραγματικότητας είναι η κατεύθυνση που έχει πάρει τα τελευταία χρόνια το εκπαιδευτικό σύστημα. Το σύστημα «κάθε πόλη και ΑΕΙ, κάθε χωριό και ΤΕΙ».

«Καμπανάκι» για το δημογραφικό - Έρευνα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Η Ελλάδα είναι πλέον γερασμένη καθώς το 22% σχεδόν των κατοίκων της είναι πλέον άνω των 65 ετών και το ποσοστό των 85+ εγγίζει το 3,5% (μόλις 0,04% το 1951).

Ταυτόχρονα για πρώτη φορά στη δημογραφική ιστορία μας, ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 0-14 ετών από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπολείπεται αυτού των 65 ετών και άνω (το 2018 οι 65 ετών και άνω είναι κατά 800.000 περισσότεροι από τα άτομα 0-14 ετών).

Πρόκειται για στοιχεία έρευνας του Βύρωνα Κοτζαμάνη, καθηγητή Δημογραφίας και Δ/ντή του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που δημοσιεύθηκαν στο 35ο τεύχος των «Δημογραφικών Νέων» με τίτλο «Ελλάδα, δημογραφικές εξελίξεις και δημογραφικές προκλήσεις» που εκδίδεται από το ΕΔΚΑ.

Έχουμε ταυτόχρονα, αναφέρεται στην δημοσίευση αυτή, μια υπερ-συγκέντρωση του πληθυσμού σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής επιφάνειας της χώρας μας καθώς σχεδόν 3 στους 4 κατοίκους ζουν πλέον στις μητροπολιτικές περιοχές Αθηνών και Θεσσαλονίκης και σε μια δεκάδα μεγάλων αστικών κέντρων (και την άμεση περιφέρειά τους), οι δε τάσεις εξόδου από τα αστικά κέντρα την περίοδο της κρίσης, ακόμη και αν ενισχυθούν με κάποια μέτρα (ενίσχυση π.χ. νέων για εγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους στον ύπαιθρο χώρο), δεν πρόκειται να αλλάξουν ριζικά τον πληθυσμιακό χάρτη της Ελλάδας τις άμεσα επόμενες δεκαετίες.

Ειδική αναφορά ο κ. Κοτζαμάνης κάνει στις αλλαγές της δομής των νοικοκυριών και των οικογενειών μας, που, όπως αναφέρει έχουν αλλάξει ριζικά καθώς:

«Η μείωση της γαμηλιότητας και της γεννητικότητας/γονιμότητας, η αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων και των διαζυγίων και η ανάδειξη νέων μορφών συμβίωσης (βλ. σύμφωνα συμβίωσης) συρρίκνωσαν όχι μόνον τον αριθμό των πολυμελών και των διευρυμένων νοικοκυριών αλλά και αυτόν των πολυτέκνων οικογενειών καθώς οι τρίτες και τέταρτες γεννήσεις από το 15% και 25% του συνόλου των γεννήσεων στις αρχές της δεκαετίας του '50, αποτελούν σήμερα αντίστοιχα το 10% και 8%.

Η μικρή σε μέγεθος πυρηνική οικογένεια που προκύπτει από γάμο είναι μεν κυρίαρχη ακόμη, το ποσοστό όμως των ζευγαριών που συμβιώνουν χωρίς γάμο αυξάνεται σταθερά, όπως αυξάνεται τόσο το ποσοστό των παιδιών που ζει με γονείς που δεν έχουν ποτέ παντρευτεί όσο και οι συμβιώσεις με σύμφωνο οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί).

Τέλος τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν ένα πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις.

Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζαμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτών του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ' επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προτεραιοτήτων στη διαμόρφωση της οποίας δημογραφικής πολιτικής.

Όσον αφορά το μέλλον, ο καθ. της Δημογραφίας και Δ/ντής του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Παν. Θεσσαλίας αναφέρει ότι:

- Το 2035 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό αναμένεται να κυμανθεί γύρω από το 27,5% για τους πρώτους και το 4,3% για τους δεύτερους, ενώ το ποσοστό των νέων (0- 14 και 0-18 ετών) αντίστοιχα θα κυμανθούν από 11,0% έως 12,4% και από 15,8% έως 14,2%.

- Το 2050 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό (22% και 3,5% το 2019) αναμένεται να κυμανθεί από 33,1% έως 30,3% για τους πρώτους και 6,5%-4,9% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0- 14 ετών και 0-18 ετών) από 14,8% έως 12,0% για τους πρώτους και από 19% έως 15,4% για την δεύτερη ομάδα αντίστοιχα.

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σενάρια των δημογραφικών προβολών και η συνεχιζόμενη γήρανσή του, επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης, αναμένεται να επηρεάσουν και τον πληθυσμό εργασίμης ηλικίας ο οποίος θα φθίνει συνεχώς, για να αναφέρει ότι «το 2035 το ποσοστό των 15-64 στο συνολικό πληθυσμό (65% το 2015) θα μειωθεί στο 60% έως 61% το 2035 και θα κυμανθεί γύρω από το 55% 2050.

Η μείωση του πληθυσμού εργασίμης ηλικίας επιταχύνεται σε όλα τα σενάρια δημογραφικών προβολών μετά το 2030. η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους: στην προοδευτική είσοδο στην ομάδα του πληθυσμού εργασίμης ηλικίας των ολιγοπληθών γενεών >2010 και στην προοδευτική έξοδο από την ομάδα αυτή των πολυπληθέστερων γενεών της εκοασατίας 1955 -1975.

Η προαναφερθείσα μείωση θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (4,6 εκατ. σήμερα), ο οποίος ενδέχεται το 2035 να υπολείπεται, (ευνοϊκότερο/ δυσμενέστερο σενάριο) κατά 0,5-1 εκατ., το δε 2050 κατά 1,1 -1,7 εκατ.».

Συμπερασματικά, τονίζει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο κ. Κοτζαμάνης «οι επιπτώσεις των αλλαγών που έχουν ήδη γίνει -αλλά και αυτές που αναμένονται-, είναι πολλαπλές, και έχουν αρχίσει ήδη να μας προβληματίζουν.

Αρχίζουμε, έστω και καθυστερημένα, να καταλαβαίνουμε ότι η Δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας, παράγοντα που δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια να υποτιμούμε.

Το «δημογραφικό» είναι σήμερα μια από τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και οι έχοντες την ευθύνη σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σε πλήθος πεδίων σε εθνικό και περιφερειακό-τοπικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να παραμένουν θεατές των δημογραφικών μας εξελίξεων και να μην έχουν σαφή εικόνα για τις επερχόμενες αλλαγές και για τις επιπτώσεις τους.

Εξ ου και η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτεί -εκτός των άλλων- και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας καθώς, αν η γνώση αναδεικνύει προβλήματα, η αγνοία δεν μπορεί να τα λύσει».

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ: ΝΕΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ ΜΕ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Παράταση για τη συλλογή δηλώσεων σε 14 περιοχές

Μπαράζ παρατάσεων συνεχίζει να δίνει το υπουργείο Περιβάλλοντος στη συλλογή δηλώσεων του Κτηματολογίου. Τι σκυτάλη, μέσω Υπουργικής Απόφασης, παίρνουν 14 περιοχές και συγκεκριμένα οι: Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, Ηλείας, Λακωνίας, Ηρακλείου, Δράμας, Ξάνθης, Χαλκιδικής, Καστοριάς, Φλώρινας, Σάμου, Ικαρίας, Χίου και Ευβοίας, των οποίων η νέα προθεσμία ορίστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου.

Αν και το υπουργείο στη σχετική ανακοίνωση επικριρεί να διευκρινίσει πως οι παρατάσεις έως και 6 μήνες που θεσπίστηκαν μέσω νομοθετικής ρύθμισης δεν πρόκειται να ισχύσουν για όλες τις περιοχές, καλά πληροφορημένες πηγές τονίζουν πως αυτό το σενάριο δεν αποκλείεται να συμβεί για το σύνολο των συμβάσεων. Ήδη, ανάδοχα σχήματα έχουν θορυβηθεί από τη συχνότητα των πιστώσεων χρόνου που ανακαινώνονται, ενώ διατυπώνουν ανησυχίες για το πόσο εφικτό είναι να δοθούν τα επιπλέον χρήματα που θα προκύψουν. Το οικονομικό ζήτημα, άλλωστε, φαίνεται πως προβληματίζει και την κυβέρνηση, αφού, όπως επισημαίνει, «τα Γραφεία Κτηματογράφησης λήγουν σε συγκεκριμένο χρόνο και οι πα-

ΜΑΡΙΝΑ ΣΥΠΗΝΤΟΥ
mxi@nitu@e-typos.com

ρατάσεις συνεπάγονται οικονομική επιβάρυνση για τη χώρα». Σε αυτό το πλαίσιο, είναι επιβεβλημένο σύμφωνα με το ΥΠΕΝ οι πολίτες να κάνουν τις δηλώσεις των ιδιοκτησιών τους εγκαίρως μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες, όχι τις τελευταίες ημέρες, καθώς στην αντίθετη περίπτωση οι εκπρόθεσμες δηλώσεις θα επιφέρουν πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση και ταλαιπωρία, ενώ οι περιουσίες που δεν θα δηλωθούν καθόλου θα χαθούν.

Τα δικαιολογητικά

Μάλιστα, δίνεται η δυνατότητα οι ιδιοκτήτες να υποβάλουν τη δήλωσή τους νωρίτερα, ακόμα και αν δεν έχουν κατ' αρχάς όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ούτως ώστε να λάβουν την προθεσμία που προβλέπεται για να τα συγκεντρώσουν και να υποβάλουν συμπληρωματική δήλωση.

Πάντως, τα στοιχεία συμμετοχής δηλώσεων παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, με το ποσοστό να φτάνει μόλις το 21,03%. Ειδικότερα, όπως προκύπτει, από τα συνολικά 12.608.580 δικαιώματα που περιλαμβάνονται στις 24 τρέχουσες συμβάσεις, έχουν

συλλεχθεί μόλις 2.651.090 δηλώσεις. Η τρέχουσα συλλογή δηλώσεων, που αφορά το 63% της χώρας, περιλαμβάνει αγροτικές περιοχές (περίπου 36%), αστικές περιοχές (περίπου 4%), πλήθος οικισμών με διαφορετικά χαρακτηριστικά (αραιοδομημένοι σε αγροτικές περιοχές, ορεινοί σε έντονο ανάγλυφο, παραδοσιακοί, ενεργοί και μη, νησιωτικοί κ.λπ.), βασικές εκτάσεις και υδάτινους όγκους, καθώς και νησιά και βραχονησίδες της Ελλάδας.

Κυρώσεις

Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η υποβολή της δήλωσης είναι υποχρεωτική, καθώς σε αντίθετη περίπτωση επέρχονται οι κατά το νόμο κυρώσεις, οι οποίες προβλέπουν ότι τα «αγνώστου ιδιοκτήτη ακίνητα» περιέρχονται στο Δημόσιο. Στην περίπτωση αυτή, οι ιδιοκτήτες έχουν το δικαίωμα δικαστικής προσφυγής αλλά μόνο για να διεκδικήσουν αποζημίωση και όχι για την επιστροφή της κυριότητας του ακινήτου.

Οι πολίτες καλούνται να υποβάλουν δήλωση της ακίνητης περιουσίας τους στο Γραφείο Κτηματογράφησης της περιοχής όπου βρίσκεται το ακίνητό τους ή και ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας www.ktimatologio.gr. Επίσης, για όσους διαμένουν στην

Αττική και έχουν ακίνητα στις εν λόγω περιοχές, λειτουργεί και το Κεντρικό Γραφείο Κτηματογράφησης, στα Ολυμπιακά Ακίνητα Γαλατσίου (Λεωφόρος Βεΐκου 137) καθημερινά 08:00 με 16:00 και κάθε Τετάρτη 08:00 με 20:00. Όσοι διαμένουν στη Θεσσαλονίκη και έχουν ακίνητα σε Καστοριά, Φλώρινα, Δράμα, Ξάνθη, Χαλκιδική μπορούν να εξυπηρετηθούν και στο Γραφείο Κτηματογράφησης Θεσσαλονίκης (Σαρφή 48B - Φοίνικας).

Όσον αφορά το κόστος της διαδικασίας, το πάγιο τέλος κτηματογράφησης είναι 35 ευρώ για κάθε δικαίωμα σε κύριο χώρο (διαμέρισμα, κατάστημα, οικόπεδο κ.λπ.). Για τους βοηθητικούς χώρους (αποθήκες, χώροι στάθμευσης), που αποτελούν αυτοτελείς ιδιοκτησίες, δηλαδή έχουν χιλιστά στο οικόπεδο και δεν αναφέρονται στον τίτλο ως παρακολουθήματα, το τέλος κτηματογράφησης είναι 20 ευρώ για κάθε δικαίωμα.

Στις αγροτικές περιοχές τα φυσικά πρόσωπα μόνον, που δηλώνουν περισσότερα από δύο δικαιώματα κυριότητας ή δουλείας στον ίδιο προκαποιστριακό ΟΤΑ, καταβάλλουν πάγιο τέλος για δύο μόνο δικαιώματα, ανεξάρτητα από τον συνολικό αριθμό δικαιωμάτων που δηλώνουν στον συγκεκριμένο ΟΤΑ. ■

Μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου η νέα προθεσμία για Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία, Λακωνία, Ηράκλειο, Δράμα, Ξάνθη, Χαλκιδική, Καστοριά, Φλώρινα, Σάμο, Ικαρία, Χίο, Εύβοια